

**Nr 200.**

Av herr **Landgren m. fl.**, *angående polisväsendets förstatligande.*

Lag om polisväsendet i riket den 6 juni 1925 § 1 föreskriver att för polisverksamhetens upprätthållande, i enlighet med vad i lagen stadgas, riket skall vara indelat i polisdistrikt. Enligt § 2, samma lag, skola i varje polisdistrikt finnas anställda erforderligt antal polisfjärdingsmän, vilka polisdistriktet är skyldigt att skäligen avlöna.

Organiserandet av polisväsendet inom resp. distrikt har i stort sett överlämnats åt distrikten själva.

Det torde icke kunna bestridas, att polisväsendets organisation i största utsträckning är ett statsintresse och att polisens arbete huvudsakligast gäller statsändamål.

Kritik har från olika håll och med skilda utgångspunkter riktats mot polisväsendets organisation, en kritik, som varit enig om, att så länge de enskilda distrikten äga en så vittgående bestämmanderätt som nu är fallet och kommunerna skola vidkännas kostnaderna för polisväsendet, detta icke kan få den enhetlighet och effektivitet, som är erforderlig för att polisen skall kunna fullfölja sin uppgift att svara för allmän ordning och säkerhet.

För att polisen på ett tillfredsställande sätt skall kunna fullfölja sin uppgift torde det vara ofrånkomligt att staten helt övertager polisväsendet varigenom det blir möjligt att genomföra nödig likformighet i polisens arbete och att effektivt utnyttja polismakten och att undanröja de för arbetet hinderliga motsättningarna mellan olika polisdistrikt samt mellan länsstyrelser och kommuner, som utmärka det nu rådande systemet.

Kriminalpolisens verksamhet är en statens angelägenhet av första ordningen. Brottslighetens effektiva bekämpande är ett oeftergivligt villkor icke blott för statens säkerhet och lugna utveckling, utan även för den enskilde medborgarens trygghet och bekvämlighet. Under tidigare, mindre komplicerade samhällsförhållanden kunde det överlåtas åt de kommunala myndigheterna i städerna och andra tätbebyggda samhällen att själva sörja för den gren av polisverksamheten, som åligger kriminalpolisen, men i det moderna samhället, med dess livliga och högt utvecklade kommunikationsväsende och ökade rörlighet hos befolkningen och med brottslighetens nuvarande omfattning, specialisering och komplicerade natur, kan denna polisverksamhet icke längre tillfredsställande eller effektivt upprätthållas av kommunerna. Detta framhölls redan av de sakkunniga och de myndigheter, som hade att utarbeta och yttra sig över förslaget till nu gällande polislagstiftning, enligt vilken kriminalpolisverksamheten i viss utsträckning är en statens egen angelägenhet och helt bekostas av staten.

Kriminalpolisens verksamhet kan icke begränsas till vissa orter utan måste

omfatta hela landet. För ett framgångsrikt resultat måste kriminalpolisen å olika orter arbeta i intim gemenskap och i största möjliga utsträckning likformigt. Om en förbrytelse begås i en landsdel kan såsom erfarenheten så ofta visat, brottslingen inom ett minimum av tid efter brottet befinna sig i en annan landsdel. För brottsutredningen, liksom för brottslingens efterspannande och gripande, böra icke förefinnas några juridiska, tekniska, organisatoriska eller andra hinder för kriminalpolisen i ett distrikt att fortsätta sitt arbete i ett annat.

I fråga om de tekniska hjälpmedel, som stå polisen till buds, förefinnas inom flera distrikt oförsvarliga brister, beroende på antingen bristande intresse hos de anslagsbeviljande myndigheterna eller bristande ekonomiska resurser. De större städerna få vidkännas stora kostnader för sin kriminalpolis, men på grund av dess lokalt isolerade verksamhet samt frånvaron av central ledning kan icke alltid denna polis utnyttjas och vara till det gagn för landet i sin helhet, som det vore möjligt om staten helt övertog polisväsendet.

Uppenbart är att då polisen huvudsakligen har att fullgöra statsändamål den egentliga ledningen av detsamma bör utövas av staten.

På beklagligt många platser i riket kan man konstatera en för den allmänna säkerheten vådlig efterblivenhet och ovilja, då det gäller att tillvarata den polisära utveckling och erfarenhet, som vunnits såväl inom landet som i utlandet.

En bristande enhetlighet i organisationen verkar hindrande i arbetet och minskar dess effektivitet.

Det torde vidare vara nödvändigt att polisväsendet organiseras så, att de enskilda befattningshavarna beredas full sysselsättning av sin tjänst. Polistjänsten även å landsbygden är numera så mångsidig och krävande att den befattningshavare, som vid sidan av polistjänsten måste söka sin huvudsakliga bärgning av annat yrke, icke kan skaffa sig den utbildning för polistjänsten eller vad som kanske är ännu viktigare ägna den så mycket intresse och tid, som är nödvändigt för dess ändamålsenliga fullgörande. Ett nödvändigt krav är därför, att polisdistrikten göras så stora, att åtminstone en befattningshavare har full sysselsättning inom detsamma.

I sitt under år 1932 avlämnade betänkande föreslår skatteutjämningsberedningen bland annat, att staten skall övertaga polisväsendet å rikets landsbygd, inklusive köpingar. I utredningen framhålls, att statens övertagande av polisväsendet skulle utom att verka skatteutjämnande göra det möjligt för staten att utan större olägenhet självständigt pröva och avgöra frågor angående tillsättande och avlönande av polismän samt dessas placering och användning och dessutom befrias från beroende av kommunala valförsamlingar.

Skatteutjämningsberedningens förslag som endast går ut på statens övertagande av polisväsendet på landsbygden skulle dock icke åt polisväsendet

giva den erforderliga enhetligheten och effektiviteten. För städerna skulle nuvarande olägenheter kvarstå oförändrade, och i de mindre samt i de mera skattetyngda städerna skulle det möta samma svårigheter som nu att göra polisväsendet effektivt.

Den av Kungl. Maj:t tillsatta kommittén med uppdrag att verkställa utredning angående åtgärder mot statsfientlig verksamhet har i sitt i början av år 1935 avgivna betänkande konstaterat, att polisväsendet brister i fråga om enhetlighet, vilket sammanhänger med att polisen är såväl statlig som kommunal samt att den är delvis inordnad i landstaten. Kommittén uttalar, att erforderlig förbättring bäst skulle vinnas genom ett förstatligande av polisväsendet i dess helhet, samt påvisar vilka fördelar därmed skulle ernås. Kommittén framhåller, att ur ändamålsenlighetssynpunkt inga mera vägande skäl kunna anföras mot förstatligandet, och understryker, att förhållandena så väsentligt ändrats och de krav som ställas på polisen nu äro så helt olika mot förr, att den gamla hävdvunna ordningen — kommunernas handhavande av polisväsendet — icke längre är den naturliga.

Det norska stortinget har den 25 juni 1934 principiellt uttalat sig för statens övertagande av hela polisförvaltningen, och ett av norska regeringen framlagt förslag till lag om polisväsendets förstatligande har antagits av stortinget att gälla från den 1 januari 1937. I Danmark, där staten sedan den 1 oktober 1919 övertagit hela landets kriminalpolis, tillsattes under år 1935 av regeringen en kommitté med uppdrag att verkställa utredning samt framlägga förslag till statens övertagande av hela polisväsendet. Regeringens förslag, grundat på kommittéförslaget, antogs av de lagstiftande församlingarna och skall träda i kraft den 1 april innevarande år.

På svenska polisförbundets kongress i Kalmar år 1935 gjordes ett enhälligt uttalande att ingå till Kungl. Maj:t med framställning att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående statens övertagande av hela polisväsendet.

En så genomgripande omorganisation av polisväsendet som den här föreslagna med dess vittgående konsekvenser måste helt naturligt föregås av en grundlig och allsidig utredning, och under hänvisning till ovan givna motivering hemställa vi,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om polisväsendets förstatligande.

Stockholm den 22 januari 1938.

*Axel Landgren.*

*Evald Ericsson*  
i Sörsjön.

*J. H. Blomquist.*

*J. A. Persson,*  
Tidaholm.

*Olof Andersson,*  
Malmö.

*J. W. Mårtensson.*

*A. S. Fält.*

*Erik Lundbom.*

